

Ritmische typografie en traditionele poëzie

Opdracht 1: Lees het gedicht *Melopee* en noteer belangrijke kenmerken van traditionele poëzie.

Gedicht: *Melopee* (1928)

Voor Gaston Bursens

Onder de maan schuift de lange rivier
Over de lange rivier schuift moede de maan
Onder de maan op de lange rivier schuift de kano naar zee

Langs het hoogriet
langs de laagwei
schuift de kano naar zee
schuift met de schuivende maan de kano naar zee

Zo zijn ze gezellen naar zee de kano de maan en de man
Waarom schuiven de maan en de man getweeën gedwee naar de zee

(https://www.dbnl.org/tekst/osta002verz02_01/osta002verz02_01_0167.php)

Opdracht 2: Lees de informatietekst over ritmische typografie en noteer de belangrijkste kenmerken van ritmische typografie.

Wat is ritmische typografie?

Ritmische typografie is een specifieke vorm van poëzie die vooral gebruikt werd in het futurisme en het dadaïsme. In plaats van alle woorden na elkaar te schrijven, speelt de auteur met de verschillende lettertypes, het ritme en de klanken van woorden en de plaats van de tekst op de bladzijde(n). Bij ritmische poëzie gaat het dus niet alleen om wat er geschreven staat, maar vooral ook om hoe die tekst eruitziet. Die visuele vormgeving geeft de woorden

een extra laag betekenis afhankelijk van de grootte en stijl van de letters. Er wordt gespeeld met willekeurige gekozen woordcombinaties, met het ritme van de klanken en vormen en met de afwisseling tussen de bedrukte en onbedrukte ruimtes op de pagina.

Rond het jaar 1920 beïnvloedde het dadaïsme ook de Vlaamse dichter Paul van Ostaijen in Berlijn. In zijn poëzie gebruikte hij het gedrukte woord als middel om muziek visueel weer te geven. De ritmische typografie evolueerde verder in twee richtingen: enerzijds de fonetische poëzie, die nog meer op de klanken en abstracte vormen focust, en anderzijds esthetische typografie, die voornamelijk experimenteert met de typografische vormgeving. Dichterdrukkers zoals Hendrik Wrkman en Hansjörg Mayer hebben hierin prachtige voorbeelden gemaakt.

Vrije herwerking van: S. Bogman, *De stad als tekst: over de compositie van Paul van Pstaijens Bezette stad* (diss., 1991) // K. Broos, *De Stijl en de Nieuwe Typografie* (1994).

Opdracht 3: Noteer de belangrijkste kenmerken van traditionele poëzie en ritmische typografie in de tabel.

traditionele poëzie	Ritmische typografie